

հալի վարդապետը, որ Յակոբայ Առաքելոյն կաթողիկեայց թըղ-
թին մեկնութեան գրքին վերջին յորդորակին մէջ, հետեւեալ
կերպով կ'արտայայտուի. «Եւ ես սակս այնորիկ զԵրուսաղէմ
սիրեմ եւ դովեմ եւ երանեմ, զի այսպիսի զանազանութիւնք
չնորհացն Աստուծոյ եղեն անդ»:

Երանի՛ր անոր որ կը զգայ ու կը գնահատէ Ս. Տեղեոց մէջ
Աստուծոյ շնորհաց զանազանութիւնները եւ կ'արժանաւորի անոնց:

Բ

ՀԱՅՈՑ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ՎԱՆՔԸ ԲԵԹՂԵՀԷՄԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻՆ ՎՐԱՅ

Նոյն Վանքին Հաստատութիւնը

1. Մեր այս յօդուածը պիտի ունենայ երեք հատուած. Ա.—
Ծանուցուած վանքին և եկեղեցւոյն հաստատութիւնը. Բ.—
Անոր հայկական վերաշինութիւնը, ձեռագիր «ճառընտրի» մը
համաձայն, Գ.— Նոյն վանքին յիշատակութիւնը Սաղիմական
ծիսարանաց մէջ: Երուսաղէմի մէջ կամ դուրսը գտնուած բոլոր
եկեղեցիներն և ուխտատեղիները կառուցուած են ի պատիւ Քրի-
ստոսի տնօրինական գործերուն, ինչպէս նաև Ս. Կուսին եւ
կամ Ս. Սաչի յիշատակին. յետոյ հիմնուած են տաճարներ՝
սուրբերու անունով: Սրբավայրերն և տօներն նախապէս միայն
Երուսաղէմի յատուկ էին, տեղական բնոյթ ունէին. համանման
հաստատութիւններ և տօնակատարութիւններ չորրորդ դարուն
միայն տարածուեցան քրիստոնեայ աշխարհին մէջ: Ի հնումն ին-
չ՞ու շինուած էր Բեթղեհէմի ճանապարհին վրայ գտնուած վան-
քը: — Երուսաղէմէն Բեթղեհէմ վեց հոռմէական մղոն կը հաշ-
ուուի հին ճանապարհով. վերոյիշեալ Ս. Աստուածածնի վանքը
կառուցուած էր Բեթղեհէմի ճանապարհին վրայ, Երուսաղէմէն